

Δικηγορικός
Σύλλογος
Ηρακλείου

1996

Η ΓΟΡΤΥΣ & Η ΜΕΓΑΛΗ ΔΩΔΕΚΑΔΕΛΤΟΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗ

Η Γόρτυς, καρδιά του μεσαρτίκου κάμπου, κατοικείται από τους νεολιθικούς χρόνους, ανεπτυγμένη ήδη από την πρωτομινωική περίοδο. Αναφέρεται στα ομηρικά έπη ως η "τειχιόεσσα" και "ευναιετάωσα" (έχουσα τείχη και καλή κατοικημένη), αναφέρεται στον Στράβωνα και τον Πλάτωνα. Με την κάθοδο των Δωριέων είναι η ισχυρότερη πόλη - κράτος της περιοχής, υποτάσσοντας τις αντίζητες πόλεις, τη Φαιστό και το Ρύτιον. Τα ελληνοιστικά χρόνια την βρίσκουν να προϊστάται των εμφυλίων διενέξεων ανάμεσα στις κρητικές πόλεις. Η Γόρτυς ήταν εκείνη που προκάλεσε την επέμβαση των μεγάλων δυνάμεων της εποχής, Πτολεμαίων, Μακεδόνων, Ρωμαίων. Οι τελευταίοι την έκαναν πρωτεύουσα της Κρήτης (67 π.χ.) και της Κυρηναικής και την πληούτισαν με λαμπρά κτίρια. Από τις πρώτες χριστιανικές πόλεις, έγινε έδρα του πρώτου Επισκόπου της Κρήτης, του Τίτου, με τον ομώνυμο μεγαλοπρεπή Ναό. Την πρωτοβυζαντινή περίοδο είναι πρωτεύουσα του "θέματος" (επαρχίας) του νησιού και έδρα του Βυζαντινού άρχοντα πρωτοσπαθάρη. Στους χρόνους της Αραβοκρατίας η Γόρτυς καταστράφηκε. Νέα έδρα της Κρήτης είναι ο Χάνδαξ. Η απελευθέρωση του νησιού από τον Νικηφόρο Φωκά (961 μ.χ.) βρίσκει την Γόρτυνα ερημωμένη και ξεχασμένη.

Η Γόρτυς χάρισε στον παγκόσμιο πολιτισμό τον Κώδικα των Νόμων της (του 6ου αι. π.χ.). Η μεγαλύτερη των γνωστών ελληνικών επιγραφών, η "Βασιλὶς των Επιγραφών" αποτελείται από δώδεκα δέλτους (στήλεις), γι' αυτό και Δωδεκάδελτος. Οι στήλεις, χαραγμένες "βουστροφηδόν" με ωραία γράμματα, περιέχουν εκτενές και σημαντικώτατο νομικό κείμενο. Είναι το "πρώτο και αρχαιότατο κείμενο Ινδοευρωπαϊκού λαού" και το μοναδικό άμεσα γνωστό νομοθετικό κείμενο της ελληνικής αρχαιότητας "εν είδει πλήρους και αυτοουσίας κωδικοποίησης σημαντικών θεσμών δικαίου. ..." Περιέχει διατάξεις Δωρικού Δικαίου που όμως αντηχούν ακόμα και την μινωική παράδοση. Η θεματογραφία της Δωδεκαδέλτου ξαφνιάζει, όχι μόνο για το εύρος των διατάξεων της αλλά και για το σχεδόν "διαχρονικό" του χαρακτήρα τους: δικαστικός καθορισμός της προσωπικής κατάστασης ελεύθερου ή δούλου, βιασμός, μοιχεία, περιουσιακά αποτελέσματα διαζυγίου, κληρονομική διαδοχή, οικογενειακές περιουσιακές σχέσεις, θέματα δωρεών, διατάξεις Πολιτικής Δικονομίας.

Γνωστή από τα μέσα του 19ου αιώνα, "...Εκεί, παρά την όχθη του ποταμού Γέροντος είδον ογκώδες μάρμαρον, χωμένον εν τη γη και μόνον μέρος αυτού ευρίσκετο επί της επιφάνειας. Επ' αυτού εισί σκαλισμένα γράμματα, τα οποία ούτε ν' αναγνώσωμεν ἠδυνάμεθα..." διασώθηκε με κατάσχεση την στιγμή που οι μαρμάρινες στήλεις της είχαν πάρει το δρόμο για να γίνουν ελαιοτριβείο στους Αγίους Δέκα.

Το Ωδείο όπου βρίσκεται σήμερα στεγασμένη η Δωδεκάδεητος επιγραφή.

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525

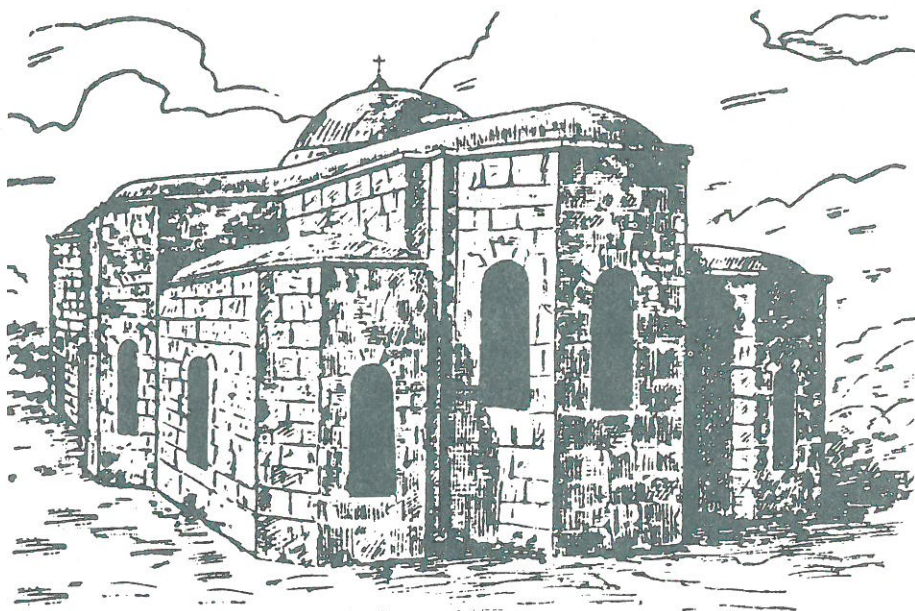

Αποψη της Γόρτυνας στην περίοδο των ανασκαφών με ένοπλους φρουρούς

Η Γόρτυνα ήταν η πρώτη πόλη της Κρήτης που προσχώρησε στο χριστιανισμό. Από εκεί καταγόταν ο πρώτος της επίσκοπος Τίτος. Στη Γόρτυνα χτίστηκαν οι πρώτοι χριστιανικοί ναοί της Κρήτης, ανάμεσα στους οποίους η μητρόπολη του Αγίου Τίτου.

Η πόλη συνέχισε να ακμάζει και στα βυζαντινά χρόνια μέχρι την κατάληψη της Κρήτης από τους Άραβες το 863.

Φανταστική αναπαράσταση του Ναού του Αγίου Τίτου (G. Gerola)

I 15 Ἐάν δέ ἄλλος ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ συλληφθεὶς εἶναι ἐλεύθερος
καὶ ἄλλος ὅτι εἶναι δοῦλος, νὰ κερδίσουν τὴν δίκην ἐκεῖνοι,
οἱ ὅποιοι καταθέτουν ὅτι εἶναι ἐλεύθερος.

Ἐάν (τινες) ἔχουν ἔλθει εἰς δικαστικὸν ἀγῶνα περὶ δούλου
καὶ ἕκαστος ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι ἰδικός του,

20 εἰάν μὲν ὑπάρχη κατάθεσις μάρτυρος,
(ὁ δικαστὴς) νὰ δικάζη κατὰ τὸν μάρτυρα.

Ἐάν ὅμως ὑπάρχουν καταθέσεις εἴτε ὑπὲρ ἀμφοτέρων
εἴτε ὑπὲρ οὐδενός, ὀρκιζόμενος νὰ ἀποφασίσῃ
ὁ δικαστής.

Ἐάν τις συλληφθῇ μοιχεύων
 μετ' ἐλευθέρας εἰς (τὸν οἶκον) τοῦ πατρὸς ἢ
 τοῦ ἀδελφοῦ ἢ τοῦ ἀνδρός (της), θά καταβάλῃ
 ἑκατὸν στατήρας· ἐάν δὲ εἰς (τὸν οἶκον)
 ἄλλου, πενήκοντα·

ἀνδρόγυνον διαζευχθῇ, (ἡ γυνή) νά κρατῇ τὴν
 ἰδικήν της περιουσίαν, μὲ τὴν ὁποίαν
 ἦλθεν εἰς γάμον, καὶ τὸ ἥμισυ
 τῆς παραγωγῆς, ἐάν αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς ἰδι-
 50 κῆς της περιουσίας· ὁμοίως (νά κρατῇ) ἐκ τῶν
 χειροτεχνημάτων της τὸ ἥμισυ, ὅ τι καὶ ἂν εἶναι ταῦτα,
 καὶ πέντε στατήρας, ἐάν ὁ ἀνὴρ
 ἦτο (ὁ) ὑπαίτιος τοῦ διαζυγίου·

V

Ὅταν ἀποθάνῃ ἀνὴρ ἢ γυνή,

- 10 εἴαν μὲν ὑπάρχουν τέκνα
 ἢ ἑγγονοὶ ἢ καὶ δις-
 ἑγγονοὶ, εἰς τούτους νὰ ἀνήκῃ ἢ περιουσί-
 α. Ἐὰν ὅμως οὐδεὶς ἐκ τούτων
 ὑπάρχῃ, ἀλλ' ἀδελφοὶ τοῦ ἀποθανόντος
 15 καὶ ἐκ τῶν ἀδελφῶν τέκνα
 καὶ τούτων τέκνα, εἰς αὐτοὺς
 νὰ ἀνήκῃ ἢ περιουσία. Ἐὰν
 ὅμως οὐδεὶς ἐκ τούτων ὑπάρχῃ, ἀλλ' ἀδελφαὶ
 τοῦ ἀποθανόντος καὶ τούτων τέκνα
 20 ἢ τέκνα τῶν τέκνων, εἰς ,
 αὐτοὺς νὰ ἀνήκῃ ἢ περιου-
 σία. Ἐὰν ὅμως οὐδεὶς ἐκ τούτων ὑπάρχῃ,
 νὰ λάβουν τὴν περιουσίαν

VI

- Ἐὰν δὲ ἡ μήτηρ ἀποθάνῃ καὶ ἀφήσῃ
 τέκνα, τὴν μητρικὴν περιουσίαν νὰ
 (τὴν) διαχειρίζεται ὁ πατήρ· νὰ μὴ (τὴν) πωλῇ ὅμως οὔτε
 35 νὰ (τὴν) ἐνεχυράζῃ, εἴαν δὲν συναινέσουν
 τὰ τέκνα μετὰ τὴν ἐνηλικίωσίν των.
 Ἐὰν τις ἄλλως ἀγοράσῃ (τι)
 ἢ λάβῃ ὡς ἐνέχυρον, τὰ μὲν πράγματα νὰ παρα-
 μένουν εἰς τὰ τέκνα, εἰς ἐκεῖνον δέ, ὁ ὁποῖος (τὸ) ἠγόρασεν
 40 ἢ ἔλαβεν ὡς ἐνέχυρον νὰ πληρώσῃ
 ὁ πωλήσας ἢ ἐνεχυράσας τὸ διπλοῦν
 τῆς ἀξίας του· εἴαν δὲ ὑπάρχῃ καὶ ἐπὶ πλέον
 ζημία, τὸ ἀπλοῦν. Ἐὰν ὅμως
 (ὁ ἀνὴρ) νυμφευθῇ ἄλλην,
 45 τὴν διαχειρίσιν τῆς μητρικῆς περιουσίας νὰ ἔχουν
 τὰ τέκνα.

IX

- Ἐάν τις συμμετάσχη εἰς
ἐπιχείρησιν, ἐφ' ὅσον δὲν δώσῃ τὸ ὀφειλόμενον
45 ποσὸν εἰς ἐκεῖνον, μὲ τὸν ὅποιον συνεβλήθη εἰς αὐτήν,
ἐάν μὲν καταθέτουν τρεῖς ἐνήλικες μάρτυρες διὰ
περίπτωσιν ἑκατὸν στατήρων καὶ ἄνω, δύο
διὰ περίπτωσιν ὀλιγωτέρων στατήρων μέχρι δέκα,
εἷς διὰ περίπτωσιν κάτω τῶν δέκα στατήρων, ὁ δικαστὴς ἅς
50 δικάζῃ κατὰ τὰς καταθέσεις.

X

- 20 Ἐάν δὲ κάποιος δώσῃ (τι), ἐνῷ ὀφείλει χρημα-
τικὸν ποσὸν ἢ ἔχει καταδικασθῆ εἰς πρόστιμον ἢ ἐνῷ δι-
εξάγεται δίκη, ἢ δωρεὰ
νὰ θεωρῇται ἄκυρος, ἐάν ἡ λοιπὴ περιουσία
δὲν καλύπτῃ τὴν ἀξίαν τοῦ χρέους.

XI

- Νὰ δύναται τις ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ παρέχῃ ἅ-
25 συλον εἰς ἄνθρωπον, ἐάν κάποιος τὸν συλλαμβάνῃ πρὸ δίκης.
Ὁ δικαστὴς, ὅπου μὲν ἔχει ὀρισθῇ
νὰ ἐκδικάζῃ κατὰ τὰς καταθέσεις μαρτύρων
ἢ κατὰ τὴν ἔνορκον ἄρνησιν τινος, νὰ ἐκδίδῃ ἀπόφα-
σιν κατὰ τὴν γραφεῖσαν νομοθεσίαν, διὰ δὲ τὰ ἄλλα ὀρκιζόμενος

